

Raadsvoorstel

Afdeling Ruimtelijk Domein

Portefeuillehouder mr. ing Peter W.M. Snoeren

Onderwerp

Routekaart Energieneutraal Nieuwegein 2040

Gevraagd besluit

Wij stellen u voor:

1. onderstaande routes uit de Routekaart Energieneutraal Nieuwegein 2040 vast te stellen, waarmee de gemeente een verhoogde inspanning levert om in 2040 energieneutraal te worden;
2. de 'Route Energiebesparing' met speerpunten en tussendoelen voor 2021;
  - a) een jaarlijks bespaartempo van gemiddeld 4,5% per jaar
  - b) het maken van energielabelsprongen bij woningen;
  - c) stimuleren van het nakomen van de prestatieafspraken door woningcorporaties;
  - d) inzet op nul-op-de-meter wonen;
  - e) het stimuleren/afdwingen van verplichte maatregelen bij bedrijven die zich binnen vijf jaar terugverdienen;
  - f) energiebesparing in gebouwen van publieke dienstverlening.
3. de 'Route Duurzame Warmte' met speerpunten en tussendoelen voor 2021;
  - a) het opstellen van een warmtevisie;
  - b) een plan van aanpak voor het benutten van restwarmte;
  - c) stimuleren van het verduurzamen van het stadswarmtenet;
  - d) starten van een pilot met een aardgasvrije wijk.
4. de 'Route Duurzame Elektriciteit' met speerpunten en tussendoelen voor 2021;
  - a) benutten van het dakpotentieel voor zonnepanelen;
  - b) het realiseren van zonnevelden;
  - c) een onderzoek naar de mogelijkheden voor windenergie in Nieuwegein of deelname aan een windpark buiten Nieuwegein;
  - d) het treffen van voorbereidingen voor innovatieve technieken voor opwekking van duurzame elektriciteit.
5. de 'Route Energieopslag' met speerpunten en tussendoelen voor 2021;
  - a) starten met een pilot voor energieopslag op buurt- of wijkniveau in een smart grid systeem;
  - b) het plaatsen van slimme bidirectionele laadpalen voor opslag van energie in elektrische auto's.
6. de 'Route Mobiliteit' met speerpunten en tussendoelen voor 2021;
  - a) inzetten op elektrisch vervoer;
  - b) realiseren van laadpunten voor elektrische voertuigen;
  - c) inzetten op (elektrische) deelauto's;
  - d) stimuleren van de fiets;
  - e) verduurzamen van het gemeentelijk wagenpark;

- f) waar nodig, mogelijk maken van tanklocaties voor schone brandstoffen zoals waterstof en groengas.

Inleiding

Onze energievoorziening zal de komende decennia ingrijpend veranderen. Sinds de Programmabegroting van 2011 staat de ambitie 'Nieuwegein klimaatneutraal in 2040' als streven benoemd. Deze ambitie sluit aan op de internationale- en nationale klimaatdoelen.

In Parijs is in december 2015 door 195 landen een klimaatakkoord getekend om maatregelen te nemen de temperatuurstijging op aarde als gevolg van uitstoot van broeikasgassen te beperken. Het Rijk heeft via het breed gedragen SER Energieakkoord (2013) de basis gelegd voor een robuust en toekomstbestendig landelijk energie- en klimaatbeleid. Om de temperatuurstijging op aarde te beperken zal elk land en elke stad naar vermogen moeten bijdragen.

In onze brief van 12 juli 2016 informeerden wij u over de start van het proces om te komen tot een routekaart (raadsbrief 2016-289).

De 'Routekaart Energieneutraal Nieuwegein 2040' (zie bijlage 1) is tot stand gekomen met ondersteuning van de Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU) waarbij inwoners, bedrijven en organisaties uit Nieuwegein en de regio Utrecht zijn betrokken. Deze routekaart heeft een ambitie die gaat over een langere periode waarin nog veel nieuwe technieken beschikbaar komen. Het is een koersdocument, we hebben een route maar geen exact traject of lijst met maatregelen waarmee het doel gehaald kan worden.

Om uw raad een beeld te geven van de geplande activiteiten in de eerste vierjarenschijf van de route naar een energieneutrale stad hebben we het concept 'Uitvoeringsplan Routekaart Energieneutraal Nieuwegein, periode 2018-2021' bijgevoegd.

Gewenst effect

Nieuwegein is energieneutraal in 2040. Dit betekent dat in 2040 in de complete energiebehoefte van Nieuwegein (gebouwde omgeving en mobiliteit) via duurzame energiebronnen wordt voorzien.

Argumenten

- 1.1 *Voortgaan op de ingeslagen weg is onvoldoende om het doel te halen.*
Om in 2040 een energieneutrale stad te zijn, moet een enorme energietransitie plaats vinden. Wanneer we doorgaan met wat we al doen – het business-as-usual scenario uit het SER Energieakkoord - komen we in 2040 op 16% van het doel: 100% duurzame energie in 2040. Om energieneutrale stad te worden moet het tempo van energiebesparing en duurzame opwekking omhoog. Gemeenten nemen

een belangrijke positie in bij deze energietransitie en het bepalen van het tempo van energiebesparing en opwekking duurzame energie¹.

1.2 *Invulling wordt gegeven aan aanbeveling 2 van het Rekenkameronderzoek duurzaamheid*

In aanbeveling 2 van het rekenkameronderzoek duurzaamheid adviseert de Rekenkamer de raad een routekaart klimaatneutraal 2040 vast te stellen met budget en te beginnen met de realisatie o.a. door de voorbeeldrol als gemeente op te pakken en te zorgen dat iedereen meedoet. De Routekaart energieneutraal Nieuwegein 2040 geeft grotendeels invulling aan deze aanbeveling.

- 2 *Energie besparen is de slimste manier om energieneutraal te worden.*
Alle energie die bespaard wordt hoeft niet meer (duurzaam) opgewekt te worden. Via gedragsaanpassing en economisch verantwoorde investeringen in maatregelen kan nog veel energie (warmte en elektriciteit) en geld worden bespaard. Energiebesparing speelt daarom een grote rol in de totale opgave.
- 3 *Van de totale energievraag vormt warmte nu het grootste aandeel.*
Warmte wordt nu nog voor een groot deel geproduceerd uit fossiele – niet duurzame – brandstoffen die bijdragen aan de klimaatverandering. De transitie naar duurzame warmte speelt daarom een grote rol in de totale opgave.
- 4 *Elektriciteit is het op één na grootste aandeel in de energievraag.*
Het aandeel elektriciteit in de totale energievraag zal in 2040 naar verwachting groter zijn dan nu, omdat o.a. warmtevoorziening en autobrandstoffen dan deels overgeschakeld zijn van fossiele bronnen op duurzaam opgewekte elektriciteit.
- 5 *Energieopslag wordt steeds belangrijker.*
Met de huidige technieken is er niet altijd duurzame warmte en elektriciteit beschikbaar op het moment dat er vraag naar is. In de transitie naar een duurzame energievoorziening zullen deze vraag naar en aanbod van duurzame energie in toenemende mate op elkaar moeten worden afgestemd. In de transitie naar een energieneutrale stad zal energieopslag in toenemende mate van belang worden zodra het aandeel duurzame energie opwekking stijgt.
- 6 *Mobiliteit nu nog bijna geheel gebaseerd is op niet duurzame energie*
Van de totale energievraag in Nieuwegein heeft mobiliteit een aandeel van circa 1/3. Ook al lijkt het op het eerste gezicht zo dat de gemeentelijke invloed op mobiliteit beperkt is, toch kunnen we als gemeente het nodige doen om schone mobiliteit te stimuleren. Dat is met name noodzakelijk omdat de uitstoot vanwege mobiliteit lokaal is

---

¹ zie o.a. aangenomen motie VNG-congres 8 juni 2016, SER Energieakkoord of Planbureau voor de Leefomgeving "Het handelingsperspectief van gemeenten in de energietransitie"

en duurzame mobiliteit ook bijdraagt aan verbeterde lokale leefkwaliteit.

Kanttekeningen

- 1.1 *Onzeker is of de verhoogde inspanning voldoende is*
De opgave is complex: afhankelijk van ontwikkeling en beschikbaarheid van duurzame alternatieven, grote investeringen in onder meer isolatie, (productie-)installaties en infrastructuur en continue afweging van de ruimtelijke effecten. Eens per vier jaar wordt de stand van zaken gepeild hoe ver Nieuwegein is op weg naar het doel 100% energieneutraal in 2040.
- 1.2 *Onze gemeentelijke invloed is beperkt, we zijn afhankelijk van andere partijen.*
De transitie naar een energieneutraal Nieuwegein in 2040 vergt een enorme inspanning van iedereen in de stad: inwoners, bedrijven, organisaties en gemeente zijn verantwoordelijk voor de opgave om hun eigen gebouwen, vervoer en processen energieneutraal te maken. De gemeente kan wel een stimulerende rol vervullen: als regisseur en makelaar van onder andere informatie en kansen.
- 2 t/m 6 *Een succesvolle energietransitie is afhankelijk van externe factoren.*
We weten nog niet hoe succesvol verschillende energieactiviteiten de komende jaren zullen zijn. Dit zal onder andere afhangen van het beleid van hogere overheden en ontwikkelingen in vele sectoren (denk bijvoorbeeld aan geothermie en elektrisch rijden). Daarnaast is het succes afhankelijk van de verdere ontwikkeling van het draagvlak in de stad voor uitvoering van vergaande energiemaatregelen.
- 3 t/m 6 *Ruimte is schaars in Nieuwegein.*
Nieuwegein is sterk verstedelijkt. Dat betekent dat bij de realisatie altijd de afweging gemaakt moet worden of ruimte daadwerkelijk wordt ingezet voor duurzame energie opwekking of energieopslag. Gevolg is dat zoals het zich nu laat aanzien een deel van de opgave voor duurzame energie (warmte en elektriciteit) en mogelijk ook energieopslag buiten de stad moet worden gezocht. De warmtebron voor de stadsverwarming ligt nu ook buiten Nieuwegein. Onze insteek is om binnen onze gemeentegrens zoveel mogelijk bij te dragen aan de energieneutraliteit van Nieuwegein, waarbij de nadruk ligt op het realiseren van energiebesparing.

Financiële aspecten

Voor de routekaart is een concept 'Uitvoeringsplan Routekaart Energieneutraal Nieuwegein, periode 2018-2021' opgesteld. Hierin zijn voor de periode 2018-2021 concrete activiteiten omschreven, waarbij per jaar de gemeentelijke inzet (uren en werkbudget) is aangegeven. Dit vormt daarmee een onderbouwing van het extra benodigde budget voor de komende jaren:

€ 300.000 in 2018 en in de jaren 2019-2021 gemiddeld per jaar € 475.000 - € 500.000 extra benodigd om de ambitie te realiseren.

2018:

Via de Kadernota 2018 heeft de gemeenteraad ingestemd met ons voorstel om incidenteel € 300.000 voor 2018 voor uitvoering van de Routekaart Energieneutraal Nieuwegein 2040 te reserveren. Na vaststelling van de Programmabegroting 2018 is er dekking voor de activiteiten voor het jaar 2018, zoals beschreven in het concept uitvoeringsplan.

Periode 2019-2021:

Het college laat het aan de nieuwe gemeenteraad over om te besluiten over de periode 2019-2021. Het extra benodigde jaarlijkse budget voor de periode 2019-2021 wordt betrokken bij de Kadernota 2019 en de Programmabegroting 2019. Het budget wordt hierbij kritisch gezien nader onderbouwd. Het definitieve uitvoeringsplan voor de periode 2019-2021 wordt afgestemd op de inzet van middelen en in het najaar van 2018 ter vaststelling aan het college aangeboden. Bij een lagere inzet van middelen in de periode 2019-2021 heeft dit consequenties voor de geformuleerde ambitie: deze wordt bij een lagere inzet van middelen niet volledig gerealiseerd.

Bij het onderbouwen van het extra benodigde budget voor de komende jaren is rekening gehouden met de huidige formatie voor energie gerelateerde activiteiten (circa 1 fte). Het betreft proceskosten (uren en werkbudget voor activiteiten). Het is bedoeld om de energietransitie op gang te brengen en initiatieven van de grond te krijgen.

Communicatie aspecten

Bij het ontwikkelen van de routekaart en het concept uitvoeringsplan zijn inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties uit Nieuwegein en de regio Utrecht betrokken alsmede collega's van verschillende beleidsterreinen van de gemeente. Op 17 november 2016 is een raadsinformatieavond georganiseerd met een eerste schets van de routekaart.

Na vaststelling van deze routekaart en het beschikbaar stellen van financiële middelen zal dit nieuws via de gebruikelijke gemeentelijke nieuwskanalen bekend worden gemaakt. Daarnaast zullen alle personen die betrokken zijn geweest bij het ontwikkelen van de routekaart hierover worden geïnformeerd.

In het uitvoeringsplan is een communicatieparagraaf opgenomen, waarin is aangegeven dat in 2017 gestart wordt met het bepalen van de gezamenlijke boodschap en eenduidige communicatiestrategie voor de 'Routekaart Energieneutraal Nieuwegein 2040', in relatie tot de algemene ambitie 'klimaatneutraal in 2040'.

Uiteraard zal worden gecommuniceerd bij de start en het bereiken van mijlpalen bij activiteiten uit het uitvoeringsplan.

Uitvoering

Activiteiten 2018

De activiteiten voor het jaar 2018 uit het concept 'Uitvoeringsplan Routekaart Energieneutraal Nieuwegein, periode 2018-2021' worden meegenomen in de Programmabegroting 2018. Na vaststelling hiervan start de uitvoering in 2018. In het uitvoeringsplan zijn per route projectbladen opgenomen, waarbij is aangegeven: doel 2021, resultaten, aanpak, rol gemeente, betrokken partijen, planning en inzet. In 2018 wordt nog geen start gemaakt met de Route Energieopslag.

Activiteiten 2019-2021

De activiteiten voor de periode 2019-2021 kunnen pas starten, nadat de nieuwe gemeenteraad heeft ingestemd met de Kadernota 2019 en de Programmabegroting 2019 (waarin de activiteiten voor de periode 2019-2021 uit het concept uitvoeringsplan zijn betrokken) en vervolgens het nieuwe college op basis van het financieel kader het definitief uitvoeringsplan voor de resterende periode 2019-2021 heeft vastgesteld.

Periodieke peiling stand van zaken

De routekaart heeft als tijdshorizon 2040. Periodiek (wij denken nu aan een vierjaren termijn) zullen wij terug- en vooruit kijken om dan te bepalen of routes moeten worden bijgesteld. Technische ontwikkelingen kunnen bijvoorbeeld sneller / langzamer gaan dan verwacht en lokale ontwikkelingen kunnen mee of tegenvallen.

Jaarlijks wordt via de effectindicator 'Mate van energieneutraliteit' de voortgang aangegeven.

Moties en toezeggingen

De volgende moties en toezeggingen zijn verwerkt in de verschillende routes van de routekaart (zoals in raadsbrief 2016-289 is aangegeven):

- 2016-209, Motie 'Stadsverwarming': ingetrokken na toezegging van wethouder Snoeren om nut en noodzaak van stadsverwarming mee te nemen in Routekaart. De route Duurzame warmte gaat met name in op de verduurzaming en mogelijke uitbreiding van de stadsverwarming.
- 2015-288, Motie 'Zonnepanelen': aangenomen, betreft waar mogelijk ondersteunen van initiatieven voor klimaatneutrale stad. In de route duurzame elektriciteit wordt voor 2021 ingezet op een flinke toename van zonnepanelen met name op daken en zonnenvelden.
- 2015-106, Motie 'Nul-op-de-meter woningen', aangenomen, betreft aanpak om nul-op-de-meter woningen te stimuleren. In de route Energiebesparing is stimulering nul-op-de-meter woningen een belangrijk onderdeel van de route.

Bijlagen

1. Routekaart Energieneutraal Nieuwegein 2040
2. Concept 'Uitvoeringsplan Routekaart Energieneutraal Nieuwegein, 2018-2021'

burgemeester en wethouders,

P.J.M. Liebregts
secretaris

F.T.J.M. Backhuijs
burgemeester